

Ország	db	%
Olaszország	1 454	2,935
Pakisztán	84	0,169
Peru	57	0,115
Portugália	160	0,323
Románia	338	0,682
Sabah	10	0,020
Spanyolország	495	0,999
Sri Lanka	36	0,073
Svájc	981	1,980
Svédország	792	1,598
Szenegál	16	0,032
Szovjetunió	3 161	6,380
Szudán	22	0,044
Tajvan	110	0,222
Tanzánia	14	0,028
Thaiföld	63	0,127
Törökország	105	0,212
Uganda	18	0,036
Új-Zéland	288	0,581
Venezuela	113	0,228
Vietnam	33	0,067

/Serials at the British Library Lending Division =
Interlending Review, 7. köt. 1. sz. 1979. p. 18–
19./

(N. I.)

Az információ megoszlása az időszaki kiadványokban

Az 1. ábra grafikusan ábrázolja, hogy a szintetikus kaucsuk legfontosabb monomerjeinek témakörében miként függ össze a 10 év alatt megjelent időszaki kiadványok száma (n) és a bennük található releváns publikációk száma (R_n).

A görbén három szakasz különböztethető meg:

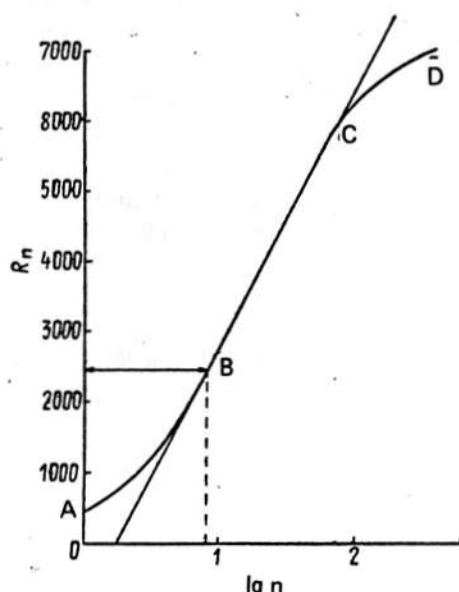
AB – a koncentrált információ zónája;

BC – egyenes szakasz;

CD – a szóródó információ zónája.

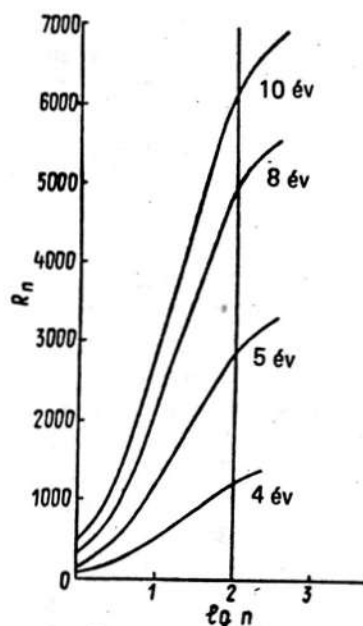
Ez utóbbi zónában a görbe elhajlásának okait gyakran nem, vagy pedig csak a bibliográfia hiányosságaival magyarázták. Ezért ad érdekes eredményt a releváns publikációk megoszlásának különböző időintervallumokra (2. ábra) és különböző tematikai határookra vonatkozó elemzése.

A 2. ábra azt mutatja, hogy a folyóiratok csoportja a koncentrált zónában gyakorlatilag állandó, a második zónában a folyóiratok cserélődnek, de összmenységük

1. ábra. A releváns publikációk számának függése
 $\lg n$ -től 10 éves időszak alatt

nem változik. A görbék éles elhajlása, $n \approx 100$ -tól figyelhető meg, vagyis a profilba tartozó vagy a profilhoz közelálló folyóiratok száma minden időintervallumra nézve megközelítőleg állandó. A szóródó zónába az n növekedésével olyan folyóiratok is bekerülnek, amelyek minimális mennyiségű releváns információt tartalmaznak. Ezt a szóródást a források tematikai sajátosságai, valamint a tudományos–műszaki és gazdasági információk publikálási gyakorlatával lehet megmagyarázni. A görbék alakja szemmel is érzékelhetően azonos bármely időintervallumban.

2. ábra. R_n függése $\lg n$ -től különböző
időintervallumokban

Az egyes monomerek (butadién, izonon, izobutilén) termeléséről szóló információtermés vizsgálata is hasonló görbéket eredményezett.

Megállapítható tehát, hogy a görbék utolsó szakaszának elhajlása objektív törvényszerűség, amelynek oka nem a hiányos bibliográfia, hanem a *releváns információ szóródása a profilba nem tartozó kiadványokban*.

Az R_n és n közötti összefüggést a következő egyenlet adja:

$$\frac{\Delta R_n}{\Delta n} = K(R_k - R_n)^2$$

n — a kiadvány rangsori helye az információtermésben;

$\frac{\Delta R_n}{\Delta n}$ — a releváns közlemények száma az n rangsorú kiadványban;

R_n — a releváns közlemények összege a 0– n rangsorú kiadványokban;

R_k — a teljes információtermésben „részt vevő” kiadványok száma;

K — arányossági tényező.

Az egyenlet lehetővé teszi a teljes információtermés nagyságának meghatározását úgy, hogy a kutatást csak kis állományon kell elvégezni, illetve ehhez kiválasztani a legproduktívabb kiadványokat.

/GAEVA, R. L. – BASZNER, M. E. – BAUNOV, A. M.: *Raszpredelenie informacii v periodiceszkih i prodolzajusciszsja izdanijah.* = *Naucsno-Tehnicoszka Informacija*, 2. sor. 5. sz. 1979. p. 7–9./

(Szabóné Nacs Rozália)

NEM-HAGYOMÁNYOS DOKUMENTUMOK

A kutatási és műszaki fejlesztési jelentések gyűjteménye a BLLD állományában és szolgáltatási rendszerében

A BLLD (*British Library Lending Division* = *a British Library Kölcsönző Részlege*) állománya és szolgáltatási rendszere viszonylag új keletű és egyik legjelentősebb létesítménye a nemzetközi könyvtári világnak. Az 1956-ban, Londonban természettudományos és műszaki könyvtárként alapított, majd 1962-ben Boston Spa-ba telepített Országos Kölcsönző Könyvtár (*National Lending Library, NLL*) hamarosan kiterjesztette működését az alkalmazott tudományok, a társadalomtudományok és a humaniorák egész területére. Jelenleg az angol könyvtárügy szervezetét új alapokra helyező „Library Act” által 1973-ban létrejött Nemzeti Könyvtár (*British Library, BL*) kölcsönző részlegeként működik.

A kutatási és műszaki fejlesztési jelentések, a *reportok* kezdettől fogva fontos szerepet töltek be állományában. Gyűjtése széleskörűen felöleli a világon bárhol fellelhető, hozzáférhető report-irodalmat, szinte időhatártól függetlenül, mivel megőrző funkcióját e dokumentumfajta is kiterjesztette. Report-gyűjteményében a legkorábbi keltezésűek az 1916-ból származó USBM (Bureaux of Mines, USA = Bányászati Hivatal) és az ARC Rand Ms jelzetű (Great Britain Aeronautical Research Council = Nagybritannia Légügyi Kutató Tanácsa) jelentések. A gyűjtemény a NACA (National Advisory Committee for Aeronautics, USA = Országos Légügyi Tanácsadó Szervezet), valamint az UKAEA (United Kingdom

Atomic Energy Agency = Egyesült Királyság Atomenergia Ügynöksége) és egyéb kódot hordozó jelentésekkel épül szervesen tovább. Ez az irodalomfajta a 2. világháború után bontakozott ki tulajdonképpen, és a BLLD gyűjteményének törzsét is az utóbbi 30–35 év report-irodalma teszi ki.

Ez a report-gyűjtemény ma már közel két milliós, nagy részét mikrofilmlapon tárolják. Az 1980 márciusi beszámoló szerint konkrétan 1 875 000 egységet számlál, és évente 120 000 egységgel gyarapszik. A gyarapodás zöme — kb. 70 000–100 000 tétel — USA-beli forrásokból származik, elsősorban az Országos Műszaki Tájékoztatási Szolgáltatól (National Technical Information Services, NTIS). Ennek valamennyi regisztrált reportját megvásárolják a két intézmény közötti kedvezményes megállapodás értelmében. A BLLD report-gyűjteményében, természetesen, fellelhetők az Angliából, valamint más európai országokból, szervezetektől, továbbá más földrészekről és országokból származó reportok is.

Az 1. táblázat — tájékoztatásul — a gyűjtemény jelentősebb report-sorozatait a kibocsátó intézmény kódjával, a megtalálható évjáratokkal, a dokumentum-hordozó típusokkal (K = kiadvány; MF = mikrofilm; MC = mikrofilmlap) és a mennyiségi adatokkal együtt sorolja fel.

A BLLD nagyszabású gyűjtési akciója alapvető funkciójának, a könyvtárközi kölcsönzés, illetve dokumentum-másolat iránti igények kielégítésének a szolgálatában áll. A már említett beszámolói időszakban (1979–1980.